

Katalikybė nėra tik religija. Ji yra didžiausia kūrybinė jėga davusi pasauliui vieną, kas yra gražiausia mokslas, muzika, menas, literatūra.
Prof. K. Pakštas

METAI V

SÃO PAULO, 1939 M., NOVEMBRO-LAPKRIČIO 11 D.

Adressas: CONVENTO SANTO ANTONIO DO PARY, São Paulo.

Nr. 45 (216)

“O SANTO ARCEBISPO”

13 de Novembro de 1938; domingo; dir-se-hia que a propria natureza, naquella manhã brumosa, se encarregara de transmittir aos paulistanos, a infausta noticia da morte do seu querido Pastor. — Dom Duarte morreu... e a noticia correu celere, de bocca em bocca...

Grandes e pequenos, ricos e pobres, catholicos e indifferentes, todos commentavam a grande obra do «Santo» Arcebispo que acabava de render sua caudida alma ao Creador. Immediatamente o Palacio S. Luiz, tornou-se o ponto de concentraçao de todos quanto desejavam informes sobre o transe e os funeraes... Os sinos de todas as Igrejas dobram finados...

O Governo, num gesto, altamente patriotico, de reconhecimento, decreta lucto official por 3 dias e honras de Chefe de Estado ao illustre morto... Bandeiras em funeraes... Salvas de estylo... A cidade toda chora...

D. Duarte Leopoldo e Silva morreu, poreo a sua grande obra, de um Episcopado efficiente, durante 33 annos, marcado por grandiosidades que não fenecem, e hi ficou, para attestar, a toda a humanidade e a todas geraçoes, a realza da Divindade da Igreja Catholica, concretizadas pelas açoes do 1º Arcebispo Metropolitano de São Paulo.

A Colonia Lithuana Catholica de S. Paulo, no 1º anniversario da morte de D. Duarte, rende aqui, um preito de sentida enudade e eleva os coraçoes ao Altissimo, pelo eterno repouso de tão nobre alma.

PREMIJUOTU PAPIROSU FABRIKAS

“SUDAN”

Premijų sąrašas nr. 66

Skirtas antrąją pusę mėn. spalio 20 iki lapkričio mėn. 5 d. 1939 m.

RUŽAVI KUPONAI

SERIJA «H»

Nr.	3.001	a	3.005	—	5	peilių c/ su 48 štukais, art. finissimo
"	3.006	"	3.030	—	25	gražių rašamų plunksnakučių
"	3.031	"	3.100	—	70	čekių po 30\$000 (tridesimt milreisu)
"	3.101	"	3.200	—	100	puikių mašininkų cigarams uždegti
"	3.201	"	3.400	—	200	čekių po 20\$ (dvidešimt milreisu)
"	3.401	"	3.500	—	100	gražių gelynų
"	3.501	"	3.700	—	200	gražių šilkinų kaklarysių vyrams
"	3.701	"	4.000	—	300	skrinutės 500 papirosų «ASIASIA»
"	4.001	"	4.200	—	200	skrinutės 500 papirosų «OCEANIA»
"	4.201	"	4.300	—	100	gražių padėklų vaisiams
"	4.301	"	4.500	—	200	dėtuonių geros pudros tabletui
"	4.501	"	4.800	—	300	čekių po 10\$ (dešimt milreisu)
"	4.801	"	5.000	—	200	padėklų kavai [6 puodžiuku]
"	5.001	"	5.500	—	500	čekių po 5\$ [penkis milreisu]
"	5.501	"	5.600	—	100	boteliukų vandens colonia
"	5.601	"	5.700	—	100	skoningų papirosinių
"	5.701	"	5.800	—	100	gražių alevinių portretų
"	5.801	"	5.900	—	100	tuzinų geresnių lėkių stalui
"	5.901	"	5.950	—	50	padėklių salotai
"	5.951	"	6.000	—	50	čekių po 50\$000 (penkiasdešimt milreisu)

ASPASIA = OCEANIA = SEVERA

Visumet geriausi papirosai visame pasauly kokybė - čekiai - dovanos

PAPIROSU FABRIKAS “S U D A N” SÃO PAULO.

VASINGTONAS. Anglija ir Prancūzija yra numatiusios užpikti Amerikoj lėktuvų ir kitų, karo reikmenų už vieną bilijoną dolerių.

— Ateinantį pirmadienį 13 val. 11 min. (centralinės Europos laiku) Popiežius Pijus XII kalbės per radio angliškai.

— Vokiečiams nepatogu, kad prieš laiką buvo susekti jų planai pulti Olandiją Dabar jie oficialiai užsigina.

— Suomų — rusų derybos tikimasi greit baigti. Tikimasi rasti susitarimas primitinas suomiams ir patenkinti sovietus.

LONDONAS. Olandijoj buvo atidengti slapti vokiečių planai, sulig kuriais jie būtų puolę Olandiją.

— Prancūzija matydama, kad vokiečiai ruošiasi pulti Belgiją traukia savo armiją Belgijos pasienin, kad atitinkamai galėtų vokiečius sutikti. Prancūzai sako, kad dabar jau nebeapsiriktos 1914 metais, kada vokiečiai netikėtai Prancūziją nepasirašiusių puolė per Belgiją.

— Olandų vyriausybė susirinko nepaprastam posėdžiui. Kariškiamis įsakta nutraukti atostogas ir grįžti į palkus.

— Telegramos iš gerai informuotų šiuokšnių praneša, kad Vokietijoj praėjusią savaitę buvo sušaudyta 180 žmonių, sąryšyje su įvyksio demonstracijos prieš karą. Demonstracijomis buvo Dusseldorfe, Hanovyry, Hambur

ge, Potsdame. Ekskaizeirio sūnus jau 15 dienų kai yra patalpintas kalėjimant už tai, kad prieš jo nacius monarchistai demonstravo. Kad Vokietijoj nevieš kas tvarkoj liudija, ir prieš Hitlerį trečiadienį ruoštas atentatas.

— 150 žydų kenčia bada ir šalti gyvename Dunojaus uoste. Šio žydai išvyko iš Vokietijos Dunojaus ape, dvie juose dideliuose laiveliuose, per Rumuniją plaukia Juodųjų jūrų link, iš kur pasieks Palestiną.

— Airijos parlamente kai kurie atstovai smarkiai pasisakė prieš Airijos neutralumą dabartinių įvykių akivaizdoj.

— Sulig officialia statistika Anglijoj yra milijonas 430 tūkstančių 638 asmenų be darbo.

PARYŽIUS. Ispanija netrukus pasirašys prekybinę ir ekonominę sutartį su Prancūzija, Anglija ir Amerika. Taip pat laukiama didelio persiorientavimo ir užsienio politikoj. Sąryšy su tuo bus pakeisti kai kurie ministeriai. Ispanija jau aiškiai linksta į demokratų puse.

— Prancūzijos kariuomenės teismas nubaudė mirties bausme vieną šnipą. — Prieš Hitlerį atentatą ruošė, kaip ir patys vokiečiai praneša, načiai, kurie dabar jau nepritaro jo politikai. — Lapkričio 10 d. sukako dveji metai naujajai Brazilijos konstitucijai. — Kolumbijoj atstatydino ministrų kabinetą.

ŠVIESA

— LUZ —

ORGÃO DA COMUNIDADE CATOLICA LITUANA SÃO JOSÉ

Redator responsavel: JESUS SABORIDO MONTANÉS

Redação: CONVENTO SANTO ANTONIO DO PARY, S. Paulo Caixa Postal 4-118. Fone 2-6239
Assinatura: Brasil e toda America do Sul -- 12\$, Europa -- 24, Estados Unidos -- 1 dolar.
Numero avulso -- \$300. Numero atrazado -- \$500. Incisa sestadienicia 6 -- 12 puslapių.
PRENUMERATA: Brazilijoje ir visoje Pietų Amerikoje -- 12\$000 Europoje--24\$000 ir S. Amerikoje -- 1 doleri.
Paskiras numeris -- \$300. — Redakcija rankraščių nesaugo ir savo lėšomis negrasina. Honoraro niekam nemoka.
Už skelbimų turini neatsako.

TELEGRAMOS:

Vakarų fronte jau mėnesis laiko kai nieko naujo negirdėti

Mūšiu, išskiriant silpnus patulius susisauodymus, nėra. Tik vieni, tiek antri iš savo tvirtovių nebeišeina. Tik nežinia, kaip ilgai ta ramybė truks. Hitleris neruošiasi. Esamoji padėtis nėra raminanti. Blokada Vokietiją skaudžiai palieta. Jaučiamas didelis trūkumas žaliavų ir maisto produktų. Rusija visako negali pristatyti, nes ir ji pati eksportuoti nedaug tegali. Žai binu karu né patys vokiečiai nebeliki Prancūzai su angliais tai ne lenkai. Per menesį laiko visa Lenkija buvo išparceliuota, o vakarų fronte dar ne driso nępajudinti Magino linijos. Taisiu būdu likviduoti karą beveik nėra jokių višų. Kaip spauda praneša, vokiečių armija ruošiasi puolimui. Šio mi dienomis Hitleris vėl tarėsi su gerolais. Taip pat pasaukti staigiai dalis ir buvusieji atleisti atsargon karininkai. Vyrauja nuomonė, kad vokiečiai veršis Prancūzijos per Olandiją ir Belgiją. Kaip tikrai bus— atelis parodysi.

Vokietija nenugalima?

Vokiečiai per savo spauda griausi kad jie esą nenugalimi. Kas yra nugalimas ir kas ne, parodysi kovų laukai, bet ne tušti laikraštinių pasigyrimai

LONDONAS. Karalius pasiūle Turkijai, Jugoslavijai sudaryti karišką sąjungą tikslu apsiginti nuo kiekvieno užpuoliko, kuris kėsintųsi į Balkanų valstybių nepriklausomybę.

Suomijos — Rusijos derybos dar nebaigtos

Tikimasi taikiu būdu susitarti. Suomiai patenkins kai kuriuos sovietų teritorinius reikalavimus. Ar bus pasirašyta tarpusavio pagalbos kariška sutartis, dar nežinia. Suomiai nesutika, kad jų teritorijoje būt laikoma sovietų armija.

Karo aviacija kovoja

Telegramos pranešė, kad praėjusią savaitę prancūzai numusė 9 vokiečių karo lėktuvus. Šios savaitės pranešimai sako, kad vokiečių karo lėktuvai prie Jutlandijos krantų susitiko su anglų aviacija. Zuvo keleta vokiečių lėktuvų. Anglai nuostolių neturėjo.

ROMA. Sąryšyje su išleistu komunistų trečiojo internacionalo manifestu, italų spauda smarkiai puolė sovietus. Sako, kad rusai visa laiką dirbo ne del taikos, bet del karo. Karas jiems geriausia priemonė išprovokuoti pasaulinei revoliucijai. Už tai jie darą visa, kad tik Europoj karas įsiliepsnotų.

Susaudė kunigalkščius Radvilus

Amerikos ir Anglijos spauda praneša, kad sovietai užėmė rytinės Lenkijos teritorija, suėmė kunigalkščius Radvilų žemai ir 8 šeimos narius suėmė. Radvilai buvo savininkai 36 tūkstančių hektarų žemės. Bolševikai galėjo atimti žemę, bet kam žudyti žmones? Buvusioj rytų Lenkijoj Radvilų likimas daug žmonių ištiko.

Lietuvos vokiečiai bus perkelti Vokietijon

Taip yra pareiškęs Lietuvos vokiečių vadas spaudos atstovas. Tačiau tuo reikalu derybos su Lietuvos vyriausybe dar nepradėtos.

— Vėruvoj po karo ir bado pradėjo siausti maras.

Kinija — Japonija dar tebekariauja

Prasidėjus Europoj karui beveik maža kas besijdomauja Tolsimų Rytų įvykiais. Telegramų žiniomis japonai su kinais dar tebekariauja. Japonams notai jau gerai sekasi. Ties Chantų japonų aviacija kiniečiai smarkiai suplikė.

Paštas italų laivais iš Pietų Amerikos Vokietijos nepasiekia

Anglai italų laivus tikrina Gibraltaro sąsiaury. Radę kokius nors siuntinius Vokietijon konfiskuoją.

Goeringas nevažiuos Romon

Užsienio spaudoj buvo paleisti gandai, kad greitai laiku Hitlerio deinioti ranka — Goeringas važiuosias Romon pas fašistus pasitarti. Tačiau vokiečiai šias žinias nepatvirtino. Ir vien neis karan. Italija laikosi griežto neutraliteto.

Norvegų — vokiečių konfliktas

Prieš kėk laiko vokiečiai sulaukė, neva už kontrabandą, amerikonų laivą «City of Flint», kurį buvo nušlavę į Murmanskos uostą. Iš ten vokiečiai veršis į Vokietijon. Tačiau įplaukus Norvegijos teritorijon, norvegai vokiečius areštavo ir internavo, o amerikonų laivą paleido plaukti, kur jis nori. Del itokių norvegų elgesio vokiečiai protestavo. Tuo reikalu tarp abiejų vyriausybų vedami pasitarimai.

Balkanuose, kaip rašo rumunų spauda reikišiai daugiau aktyvumo, negu vakarų fronte. Praėjusią savaitę pasirašyta Italijos—Graikijos nepuolimo sutartis. Dabargi vedamos Italijos—Turkijos derybos. Greitu laiku numatoma sušaukti, Italijai vadovaujant, visų Balkanų valstybių konferencija.

Atentatas prieš Hitlerį

Berlynas. Ketvirtadienio rytą vokiečių telegramų agentūros oficialiai pranešė, kad vos Hitleriui išvažiavus iš Muncheno Berlynan, toje vietoje, kur Hitleris kalbėjo sprogo bomba užmušama 6 ir sužeidama 60 asmenų. Kaip vokiečiai tvirtina, atentatas buvo surengtas svetimų valstybių agentų. Paskirta pusė milijono markium, kas duos bent kokių nurodymų susekti atentato rengėjams.

Paryžių atsisaukimas bombardavo

Nakties metu du nežinomi lėktuvai skraidė ties Paryžiumi ir išmetė atsisaukimų. Atsisaukimuose buvo apspaudinta Molotovo kalba pasakyta spalio m. 31 d.

Dar vienas bandymas taikal gelbėti Vokiečių kariuomenės Olandijos pasienyje

Diena iš dienos Olandijos ir Belgijos neutralitetui pavojus didėja. Tai rodo didelis skaičius vokiečių armijos attrauktos prie olandų ir belgų sienų Belgija yra sumobilizavusi tris keturis tadalius visos savo armijos—600 tūkstančių karių. Olandija kai kurias savo provincijas yra užleigusi į jūrų vandėnų. Nežūrint tų atsargumo priemonių kaskart neutralumui pavojus iš vokiečių pusės vis didėja. Sąryšyje su labai pavojinga tarptautine padėtimi Belgijos karallius tarėsi su Olandijos karaliumi. Yra paskelbtas oficialus komunikatas, kuris įteiktas kariuomenės šalinis, kviečias prie taikos. Olandija ir Belgija, kaip neutralūs kraštai, norj su visais kaimynais taikingai gyventi.

Tačiau ir ši priemonė tarptautinės padėties nepakeis. Kėto atgal jau nėra. Europos likimas bus sprendžiamas ginklu.

Laukiama, kad pulsi pradės vokiečiai. Tik nežinia kurjuo frontu. Ar vakarų fronte per Magino liniją, ar lauzys Olandijos ir Belgijos neutralitėta ir stengsis prancūzūs atakuoti iš užpakalio. Yra numatoma dar ir trečias kelias — tai visas jėgas nukreipti prieš Angliją ir ją sutruškinti. Su prancūzais vėliau pavyktų susitarti.

žydų Valatybė

Buvusioj Lenkijos teritorijoj, aplink Liubliną bus suorganizuota žydų valatybė Vokietijos protektorate. I ten bus sugabenti žydai iš Vokietijos ir iš okupuotų kraštų. Iš buvusios Austrijos sostinės, Vienos, žydai turi išėj kraustyti ligi atėinančių metų kovo m. 31 d. Numatoma, kad iš buvusios Českoslovakijos išsikels 150 tūkstančių žydų; 64 tūkstančiai iš Vokietijos. Kaip pranešama, kad jau pirmas transportas žydų iš Vokietijos Liublinan jau atėjęs. Dauguma žydų valatybę sudarys buvusios Lenkijos žydai.

LONDONAS. Sovietų užsienio reikalų komisaras Molotovas kalbėdamas apie Rusijos laikymąsi dabartinio Europoj konflikto atžvilgiai pareiškė, kad Rusija daro visa, kad neįtelti į karą. Šis pareiškimas nemalonus yra vokiečiams, kurie tikėjo si iš Rusijos paramos ginklu. Suomijoj ši žinią sutiko su pasitenkimu. Londono spauda pastebė, kad tai yra Hitleriui didelis smūgis, nes išnyko bet kokios viltys Rusijos — Vokietijos kariškai sutarčiai sudaryti.

— Gautomis žiniomis trečiądienį buvo suimtas vokiečių laivas «Uberalls».

Vokiečiai ruošiasi dideliems mušiams

Stokolmas. Iš gerai informuotų šluoksnų pranešama, kad vokiečiai paimformavę sovietų vyriausybei apie busimus mūšius vakarų fronte Anglija bus užpulita vokiečių aviacijos. Taip nusprendus jau seniau yra vokiečių karo vadovybė. Maskva ir Roma esančios paimformuotos, kad laukiami lemiamieji mūšiai bus pradėti dešimties dienų laikotarpyje.

Helsinkis. Botnijos įlankoj ginkluotas vokiečių prekybinis laivas sulaukė suomų laivą «Ottava».

LOURENÇO MARQUEZ

Patikrintomis žiniomis, vokiečių laivas «Uhenfels» buvo suimtas kuris vežė įvairių prekių už 240 tūkstančių svarų sterlingų.

Vokiečių karo vadovybė koncentruoja kariškas jėgas Olandijos pasienyje. Kokia tos kariuomenės paskirtis neysis vienodai aiškina. Vieni tvirtina, kad per Olandiją bus puolami sąjungininkai, antri sako, kad patys vokiečiai saugojasi, kad jie sąjungininkų netikėtai nebūt užpuliti; tretji gi, kad sutrukimu kariuomenės nori versti olandų ir belgų vyriausybes tarpininkauti taikai.

Brukselis. Belgų vyriausybė šiame mieste rekvizavo visus automobilius ir omnibusus.

Amsterdamas. Oficialiai pranešama, kad Danijos, Švedijos ir Norvegijos karaliai ir Suomijos prezidentas prisidėda prie akcijos už taiką, kuri pradėjo Belgijos karalius Leopoldas III ir Olandijos karalienė Gilermina.

RIO DE JANEIRO. Nuo 10 iki 15 d. lapkričio Respublikos Prezidentas Getulio Vargas šaukia intertorijų kongresą.

ROMA. Etnos ugnikalnis vėl pradėjo veikti. Smarkeonio išsiveržimo nėra buvę nuo 1928 metų.

KAUNAS. Pilietybė Vilniaus krašte gyventojams nuatomą sutvarkyti sekamai: Kas gyveno Vilniaus mieste ir krašte iki 1920 m. liepos 20 d., tas turi teisę gauti vietovos gyventojų pažymėjimą, vėliau tokiam gyventojui bus išduotas Lietuvos valatybės pilietybės pasas. Pasas neduodamas tuoju kadangi neužlgo visos Lietuvos piličiai gaus visiškai naujus pasus. Valtie, kurie iki 1920 m. liepos 20 d. ne gyveno Vilniuje ir Vilniaus krašte, bus laikomi svetimaisiais ir gaus laki nus leidimus gyventi Lietuvos teritorijoje. Kol šis sudėtingas darbas bus baigtas, tol administracinė linija pastlika uždaryta ir į Vilnių bus galima važiuoti tik su atskirais leidimais.

Visas Vilniaus kraštas bus padalintas į 20 valstijų: Smalvos, Dikėtas, Ignalinas, Nemencinė, Paberžė, Riešė, Maišlogala, Naujoji Vilnija, Trakai, Rudakės Valstiečiai turės po 1800—2000 gyventojų. Kiekvienam valstiečių artimiausiu laiku bus paskirti viršininkai vietos lietuvų. Kol bus sutvarkyta pilietybės klausimas, sieną su Sovietų Sąjunga saugos kariuomenė, o administracijos liniją — pasienio policija. Vėliau pasienio policija bus perkelta į Soy. Sąjungos pasienį.

Vilniaus krašto valdytojas bus dabartinis ministro pirmininko pavaduotojas mjn. K. Bizauskas, Vilniaus mieste to ir apskrities viršininkas — dabartinis Panevėžio ap. viršats pulk. Jonas Slepety, Vilniaus policijos vadas — buvęs pasienio policijos laivyno vadas Remeikis. Vilniaus apygardos pramonės inspektorius bus lig žiol buvęs Kauno įram. inspektorius Iuz. Sasnauskas kuriam pavesta ir kainų priežiūra Vilniaus mieste.

Kol baigsis Europos karas, nuatomama Kauną palikti ekonomine ir administracine sostine, o Vilnių padaryti reprezentacine ir kultūrine sostine. Del to į Vilnių tuo tarpu bus perkellamos tik kairurios įstaigos arba jų dalys, žymiausios švietimo ir kultūrinės bei meno įstaigos, o Kaune paliktų vyriausybė, administracinės įstaigos bus perkeltos į Vilnių, kur tada teks pradėti didelę statyba, kuri karo metų nėra įmanoma.

IŠ LIETUVOS PADANGĖS

KAUNAS. Maskvos vyriausybė pasilgus Lietuvos vyriausybei pasikeisti gyventojais. Lietuviai, kurie gyvena Rusijos teritorijoje, ypač Baltgudijoje, o tikiu esą apie 170 tūkstančių, būt perkelti Lietuvos teritorijon. O Lietuva Rusijai atiduotą baltgudžius ir žydus, kaip pranešama, nei baltgudžiai, nei žydai nelabai nori kraustytis bolševikų „rojųn“. Lietuvos vyriausybė Maskvos pasiūlymą dar neatėmė.

Sia proga tenka pažymėti, kad ne vien lietuviškas sritis sovietai gražino Lietuvai. Pavyzdžiui visiška lietuviška miestas ir apylinkės Sventionys yra sovietų ribose.

Paskutinės žinios sako, kad Lietuvos teritorijoje numatyta laikyti ne 50, bet 15 tūkstančių sovietų karių. Šiuo reikalu dar galutinai neusiarta.

Viena Kauno žydėli – komunistų už drumatimą tyarkos teismas nu baudė 15 metų sunkių darbų kalėjimo. Lietuvoj komunistų eilėse daugumoj yra žydai.

Kauno šeštosios gimnazijos mokytojai ir tarnautojai pasiryžė iš savo algų vienos dienos uždaryti Vilniaus gimnazijų neturtingiems moksleiviams šelpti. Šiaulių miestas Vilniaus kulturniniam reikalams pasiryžė 2.000 litų. Šiaulių gimnazijos mokytojai Vilniaus krašto neturtingiems moksleiviams šelpti pasiryžė dalį savo spalų mėnesio algos.

Zinomia iš Lazdijų, iš anapus demarkacijos linijos, t. y. iš tos Suvalkų dalies, kurią šiuo metu yra užėmė vokiečiai, atvykę žmonės pasakoja, kad vokiečių karininkai pradėję gana mandagiai elgtis su vietos gyventojais ir pareiškę, jog jie čia esą tik laikini svečiai.

Nors šiemet dėl oro sąlygų daugelyje Lietuvos vietų vėlokai pasėti rugiai tačiau jau ir šaurės Lietuvoje jie yra gražiai sudygę. Dėl nepaprastai sausos vasaros ir rudens, keliai šiemet nė kiek nepablogėjo, ir spalų mėnesį kelijai bevežvazinėja dviračiais ir automobiliais.

Sia vasarą svečių Birštone buvo rekordinis skaičius. Autobusų stovelyje užregistruota apie 30.000 per visą sezoną atvykusiųjų. Vien ligonių gydymas būta per 3000. Kurorto gydymo atperėj sezoną išduota vonių art 35.000.

KLAIPĖDA. Lietuvy bet koks

veikiamas dabartinėmis sąlygomis yra visiškai neįmanomas. Iš visų pastangų atgauti lietuvių mokyklas ir gimnazijas, bent kol kas, nieko neišėjo. Iš lietuviškų laikraščių taip pat nieko neišleidžiama ir nė vieno Klaipėdoje išėjusio nелеieta atsteigti. Kioskose pardodami tik pačių vokiečių leidžiamas „Lietuviška Ceitunga“. Norinčių gauti Lietuvos pasus Klaipėdos mieste esama apie 6000 žmonių ir dar apie porą tūkstančių pačiam krašte. Prie Lietuvos konsulato pasų prašančiųjų kasdien susidaro ilgos eilės. Šiap lietuviškai nebesperekojiami. Pastaruoju metu į juos žiūrima su didesne pagarba, negu seniau. Buvę garaūs Klaipėdoje vokiečių vadai yra visiškai pritišę. Neumanas yra mobilizuotas ir randasi fronte baterijos vadu, Bertulaitis, taip mobilizuotas, bet tik paprastu kareiviū, buvęs seimelio pirmininkas stambus dvarininkas Dressleris nusioinė, kitas vokiečių vadas dvarininkas Guna pabėgo į Vokietiją, savo laiką buvęs direktorijoj pirm. dr. Šreiberis yra paprastu prekybos rūmų sindikatu ir važinėjasi gatvėmis dviračiu, buvęs prekybos rūmų pirmininkas Šarfeteris buvo sumintas ir dabar laikosi nuosalliai Vosos svarbesnės vietos yra užimtos iš reicho gilumos atkeltų valdininkų ir pareigūnų, kurie yra mandagūs ir lietuviams nuosirdūs. Vyru miestiečių krašte labai nedaug belike, tik maži ir seni ir moterys, kiti visi mobilizuoti.

Lietuvai skirtoji neutralioji zona jau baigiama tvarkyti ir buvo perduota lietuviams spalį 15 d. Lietuvių didžiuliam žmonės likviduoti duota termino iki patrečių metų. Šiuo metu Klaipėdoje dar yra likusi dalis jų tarnautojų. Didesnioje fabrikuose tebedirba didesnę pusę lietuvių darb.

Klaipėdos radio stotis, kuri iki šiol tik pertransliuodavo tik Karaliaučiaus radio programą vokiškai, pradėjo duoti pranešimus ir lietuviškai. Pranešėjas, sprendžiant iš balso, yra tas pats kurs rugsėjo mėnesį pranešinėjo lietuviškai iš Varšuvos radio stoties, kurių įsirengę vokiečiai užimdami Varšuvą. Atvykę iš Klaipėdos į Kauną pasakoja, kad vokiečių tvirtovės komandanto įsakymu nuimti visi pakrantės artilerijos pabūklai ir išvežti į Vokietiją. Kalkur net esą įsardytos betoninės platformos patrankoms įtvirtinti. Klaipėdoje pradėta papildoma vyrų mobilizacija. Vokietijos kariuomenė imama visi vyrai gimę nuo 1896 iki 1905 m. imtinai ir slėpiniams ir vakarais. Tokiu būdu Klaipėdos krašte busą paimti kariuomenėn visi suaugę vyrai. Paimami ir tie iš Lietuvos slapta atvykęsiai, kurie negali įrodyti pilietybės.

Iš Seinų ir Suvalkų gaunamomis žiniomis, vokiečiai kai tik iš rusų pėrėmė šį kampa, tuojau paėmė vietos valdžią ir savo rankas, suėmė vietos komunistus ir atgabėnė lauko virtuves pradėjo išbadėjusiems gyventojams dailinti duonos ir šiltos sriubos. Šiap naujieji šeiminingai laikais korektiškai.

Vilniaus kr. Čia gyventojai lenkų paskutinėmis dienomis nukentęje nuo anarchijos ir banditų, kurie buvę pradėję plėšti žmones, ypač lietuvius ūkininkus. Maskvos laikraščiai skelbia, kad tokie banditai esą išgautyti ir atiduoti teisman.

Lietuvos Bankas tuojau po kariuomenės išgyviavimo atėigs Vilniuje banko skyriū.

Nuvargintiems vilniečiams šelpiti jau pirmąją dieną visuomenė ir organizacijos pradėjo nešti stambias sukas. Pieno ūkio kooperatinių ūkių paskyrė 100 tūkstančių litų vertės pieno produktų. Tą auką sudarys visų pieno statytojų Lietuvos ūkininkų spalį 11 d. į pietines visoj Lietuvoj pristatyta pieno kiekis, Pienocentro ir perdirbimo bendrovjų tarnautojų tos dienos uždarbais ir skiriamos tam tikros sumos. „Lietūkių“ paskyrė 10.000 litų vertės grūdų, o tarnautojai 6.000 litų. Mažesnių verslininkai paskyrė vagoną rugių, sveikatos departamento direktorius Mickus aukavo 1000 litų, o jo žmona na visą savo ūkio šių metų derlių. Kaunaiškis Vlacas Steponavičius 1000 litų, Zemės ūkio ministerijos šaulių kuopa 1500 litų. Finansų ministerijos tarnautojai 1.300 litų ir oile kitų mažesnes sumomis.

Susitarus su Latvija nuo spalį 11 d. pradedamas nuolatinis oro susisiekinas tarp Kauno ir Rygos. Susisiekimą palaikys Lietuvos keleiviniai lėktuvai.

Nors dar oficialiai nežinoma, kaip bus su Lietuvos vokiečiais, bet pradėjus vokiečius iškelti iš Estijos ir Latvijos į Vokietiją, nemažai susirūpino ir Lietuvos vokiečiai ir šiomis dienomis labai gyvai aptaria savo atėltį, o kalkurie jau išsiparduoja. Daugelis Lietuvos vokiečių jau iš anketo ginasi vokiškumo.

Miesto teryba nutarė pradėti statyti Viljampolėje eilę nedidelių vieno buto namelių su 500 – 600 kv. metrų sklypais daržams iširengti. Tie nameliai bus atiduodami lengvomis išsimokėjimomis sąlygomis darbininkams.

Patiriama, kad tarpe civilinių lenkų pabėgelių yra ir tokių atbėgusių Lietuvos, kurie visą laiką veikė prieš Lietuvą ir vadovavo savo laikų garsioms politinėms demonstracijoms, kuriose buvo šaukta „Mars do Kovna“. Tokie negalesi Lietuvos ilgiau pasilikt, kai 14 dienų.

Šiaurės Amerika

Lietuvis gyd. ligoninės direktorius

Čikaga. Jaunas lietuvis gydytojas Jurgis Viltrakis paskirtas Čikagos valstybinės ligoninės Dunninge medicaliu direktoriū ir superintendento asistentu. Dr. Viltrakis devynis su viršum metus ėjo vyresniojo chirurgo pareigas valstybinėje ligoninėje Elgine, kur pasižymėjo dideliais gabumais ir pareigų žinojimu. Neseniai jis buvo išrinktas Amerikos gydytojų kolegijos garbės nariu ir gavo specialų pripažinimą už operacini darbą. Jis mokytojavo Loyolos universitete medicinos fakultete ir paskutinius duėjus metus ėjo illinois valstybės gydytojų asociacijos pirmininko pareigas. Dr. Viltrakis yra Amerikos Lietuvių Daktarų Draugijos narys.

Kaip perplaukė Ramųjį Vandenyną

Milwaue, Wis. Vietinė amerikiečių spauda plačiai aprašo lietuvių Vytauto Brazės kelionę, perplaukiant Ramųjį Vandenyną 3.200 jūrų mylių iš Honolulu į San Francisco per 30 dienų savo statytą 36 pėdų ilgumo ir 13 pėdų gylumo burėmis ir motoru varomą Kualoa laivelį. Laivelio įgulą sudarė pats savininkas, Honolulu universiteto fizinės kultūros instruktorius V. Brazė – Brazulevičius, jo žmona ir sūnus Tary 6 m. amžiaus ir dar keturi laivžinkiai. Kualoa statyta 8 metus ir turi 700 kv. pėdų buros. Laivelis pastatytas, taip, kad juo lengva plaukti ir bangos jo negaia apversti, kadangi laivelio apačioj pripilta 7 tonos švino.

Kualoa iš Honolulu išplaukė birželio 17 d., pasiėmęs su savim 300 galionų gėlo vandens, 40 galionų žibalo, 90 gal. gazolino, šviežių vaisių ir kito kio maisto, kurio turėjo pakakti maždaug 6 mėnesiams. Plaukiant tiesiai iš Honolulu į San Francisco dideliems laivams yra 2.100 mylių kelio, bet Kualoa, iškūdamas saugausio kelio, pasuko ko toli į šiaurę, kol atstojėjo ant lygios paralelės su San Francisco. To kiu būdu jos kelionė paigėjo visu 1000 mylių.

ŽMOGAUS LAIMĖ

(Legend)

Ten toli, kur nukūti kalnai savo baltomis viršūnėmis parėmę laiko žydrąja padangę, kur šniokščiandios upės graižia molėtus krantus, kur retai juos dės debesėlis aplanko padangę, stovėjo didelė garsi pilis. Apylinkės ir pilies valdovai nevien galėjo džiangtis stipria pylimi, apginkluotų kareivių būriais, bet ir gražia žavizčia gamta.

Laimingai gyveno žmonės. Bet laimingiausiai turėjo gyventi kunigaikštis. Turtais pertekęs kėlė puotas, medžiokles. Bet vis dėlto kunigaikštis ne stįant laimingas. Juo labiau jis linksminosi, juo labiau jautė gyvenimo tuštumą. Jo neauramino nei svečiai, nei muzika, nei patojantis vinas.

Kunigaikštis vis pikėjo, nekantravo... Dažnai be jokio reikalo bardavo tarnus.

Lidnos ir varginančios mintys lindo jam į galvą:

— Prabėgs gyvenimas, užmirš mano vardą žmonės, kaip užmiršo prosenių...

Ilgai galvojęs, staiga kunigaikštis susėuko:

— Zinau.. rasiu laimę! Kada mano vardą žinos vienas pasaulis ir su baimė mane minės, tada tikrai jausiuos laimingas.

Klausyk, – tarė kunigaikštis jė jusiam tarnui, – pašuk man karo viršininka.

Pranas išėjo.

Mato kunigaikštis gaisrus, mato kaip, nugalėjęs priešas, su didžiu garbu ir turtais apsikrovel, grįžta namo, lenkiasi prieš jį visi. Po koių rūbus kloja, stobiasi jo narsomų žmonės...

Iėjo viršininka!

— Klausyk, – tarė kunigaikštis noriu su tavim rimtai pasikalbėti. Pat žinau, mūsų valstybę seniai kariavo, kažin, kad pabandžius karo?

Suprato viršininukas betikslį karą bet priešintis nedrįso. Ilgai tarėsi kunigaikštis su viršininku apie būsimą karą.

Laikas bėgo. Kunigaikštis džiau gėsi, karo pasiruošimas ėjo greitai: Pa galiau visur buvo matoma ginkluotų kareivių būriai.

— Dabar būsiu laimingas, turėsiu garbės, kokios mano prosenai neturėjo – kalbėjo kunigaikštis.

Pradžio medaug laiko. Kunigaikštis spējo jau padaryti padangėse gaisrų.

Pasklido gandas po kaimus, miestus, kad garbėtroška kunigaikštis eina ugnim ir kardu naikindamas šalis ir viską su žeme lygina.

Drebėjo žmonės iš baimės. Jų pa siustieji būriai seniai sumušti. Laukó vien Dievo pagalbos.

Pradžio keletas mėnesių. Kunigaikštis daug miestų, daug šalių užkariavo Bet džiangsmo ir raudumo, kokio norė jo, nerado. Tik sąžint, labiau kaip kolia katė, pradėjo draskyti jam krūtine Stojó valdovai prieš akis klykiantieji vaikai, išsgandę, pilni baimės žmonės, gaisrai, kraujas...

Valkėjojo kunigaikštis po stovy

klą neramus, nušūdęs. Kalbėjosi su vadais.

Kartą novargęs kunigaikštis užmi go. Pamatė prieš save didelį kalną, į kurį ėjo slauras takelis. Sale takelio pamatė kunigaikštis parašą: „Takelis į laimę“. Nustebo kunigaikštis:

— Argi čia rasiu laimę?!

Greitai užlipo ant kalno. Apsidai ręs pamatė trobelę. Kunigaikštis įėjo. Viduje ant panaūtinimo gulėjo karstas Kunigaikštis sudrebėjo. Ant karsto didelėmis raidėmis matėsi parašas: „Zmogaus laimė“. Trobelėje buvo tyku ir raitau. Kunigaikštis nežinojo kas daryti Jis, užsidengęs rankomis veidą kartojo:

— Zmogaus laimė – karstas! Kunigaikštis nubudo.

— Ei, jok sąpau! – riktelėjo. Bet prsiminęs ūorus, kraują, susgrauz diuo. Pirmą kartą pajuto širdyje didelį didelį galėsįj virgšanas žmonėms.

Suprato kunigaikštis. Metė puotas, medžiokles, burtus. Apsivilko vie nuolio rabais.

BUK MANDAGUS

Sveikinimasis

Romėnų tarpe ranka buvo ištikimumo ženklas. Rankos padavimas reiškė širdžių vienybę, didelį artimumą. Ilgainiui šis pramuš pasikeitė. Dabar šis gestas yra paprastas, — yra klausimas paprasto mandagumo. Nežinant j tai, kad nekurie higienistai smerkia rankos padavimą, šis sveiklini moši būdas yra vartojamas ir ši, kaip ir kitas daiktus elgėsiio taisyklės, privalome žinoti.

Vyras niekuomet neduoda ranka moteriai ar merginai; palaukia kol ji pirma ištiesia ranką. Bet moteris mandagumo dėlei niekuomet negali nepaimti ištiesią ranką. Vyresnysis paduoda ranką jaunesniajam; vyrininkas, valdiniai, mergina vyrui.

Jei mergina, ar moteris sėdi, svaikinantis su vyru, ji nesistoja. Taipgi nesistoja jei sveikina už ją jaunesnė. Vyras visuomet atsistoja.

Seniau mergina, ar moteris, neduodavo rankos vyrui kurį pirmą syk sutikdavo, bet šiais demokratijos laikais šitoks atsargumas yra skaitomas storžieviskas.

Šeiminkė visuomet paduoda ranką visiems svečiams nežūrint amžiaus nei luomo. Prieš istiesiant ranką vyras visuomet piratinę numauna. Moteris piratinę nenumauna. Įėjus į namus, piratinę reikia nusimauti.

Reikia žinoti, kad sveikinantis ranką nebūtų suglebusi, kaip mazgotė; antrais tuoj peina ir paspaudžia. Oia negalima rodyti savo jėgų ir taip spausti ranką, kad braskėtų. Negalima nežmoniška jį kratyti, tai būtų didžiausias nemandagumas. Duodama ranką negalima imti tik pirštų galais, arba dviem, trimis pirštais. Tai būtų vaikiška. Bendrai sveikinantis reikia laikytis vidurio, nerodyti nei per didelės drąsos, nei baimės, nes tie dalykai nerodo mandagumo.

Ranka bučiuoti reikia to vertiems žmonėms.

Kardinolo ir vyskupo bučiuojamas žiedas, priklausiant dešiniu keliu. Moteris niekuomet nebučiuoja vyrui rankos, išskiriant savo tėvų, ir dyasiškių. Bučiuoja ranką kitos moters vyresnės norėdama išreikšti jai pagarbos ar dėkingumą.

Viešai gatvėje kur važiuoja auto mobiliai, ir yra daug judėjimo, ranka nebučiuojama. Cia pasitenkinama tik rankos padavimu, ar galvos linkterėjimu.

Abelnai, mandagus žmogus nelaukia atsistojes ir nesvarsto ilgai ar duot ranką ar no. Rankos padavimas turi būti naturalus ir nuosirdus.

Dar yra vėna sveikinimosi rūšis, būtent kai sveikinantis apakabinama ir bučiuojama. Taip sveikintis gali:

- a) artimi giminės, tėvas, motina, broliai, sesers, ir geri draugai.
- b) Ilgiau nesimačius, kur ilgėsi laiką iškeliaujant, per Naujus Metus, vardines ir šiaip linksmais arba liūdnais šeimyninio gyvenimo momentais;
- c) privačiuose namuose, kur vie ni saviškai, bet ne viešai gatvėje, arba kur yra daug žmonių.

Užsienio komunistai palaikomi Maskvos pinigais

Kaip «Draugas» Amerikos katalikų lietuvių dienraštis praneša, Amerikos kongresas yra paskyres komisija, kurios pareiga yra sekti pavojingų Amerikos tvarkai bei gerovei organizacijų veikimą. Toji komisija iš klausinėjo Ben Gitlow, buvusį nuo 1922 ligi 1929 Amerikos komunistų partijos generalinį sekretorių. Jis prisipažino, kad jo sekretoriavimo metu Amerikos komunistų partija kasmet iš Maskvos gaudavo ligi 150 tūkstančių dolerių. Jis pareiškė, kad pinigai iš Maskvos Amerikos komunistams ir dabar tebe

Su šiuo nr. „Sviesoje“ pradėdama spausdinti šią straipsnų apie komunizmą. Tai bus pravartu pasiskaityti ir tiems kurie jo neapkenčia ir tiems, kurie dėl komunizmo idejų yra pasiryžę paaukoti savo turta, laisvę net ir gyvybę. Nes tiek vienoj, tiek kitoj pusėj labai nedaug yra, kurie žinotų kas yra tikrais komunizmas. Pažinti komunizmas ir mums lietuviams yra būtina, nes deš paskutinių politinių jvykių Pabaltijo valstybėse, daugiau ar mažiau iš bolševikiškos Rusijos komunistinės idejos bus stengiamasi ir Lietuvoj energingiau propaguoti. Tik kai dalykas iš visų pusių yra išaiškintas, tuomet jo atžvilgiu galim vienaip ar kitaip nusistatyti. Nemažiau yra įdomius klausimas koki turi būt santykiai su komunistais katalikiškos pasaulėžiūros žmonių. Prieš porą metų pats kominterus buvo įsakęs viso pasaulio komunistams iėiti į santykius su katalikiškomis organizacijomis tikslu sudaryti bendrą frontą prieš fašizmą. Tačiau dar labai neseniai pati Maskva — komunizmo centras ištiesė ranką fašizmui. Yra visa eilė ir daugiau klausimų kurie ne vien įdomu, bet reikalingi, ar net būtini žinoti.

Komunizmo kūrėjas yra Marksas ir Engelsas. Ypač pirmasis yra plačiai pargarsėjęs savo veikalu „Kapitalas“, kuris komunistams yra savos rūšies

evangelija. Marksas gimė [vokietijoj] 1818 m. gegužės mėn. 5 d. Kilęs iš vadinamų buržuazinių sluoksnių. Jo tėvas buvo žydas, iš profesijos advokatas, kuris vėliau, karjeros sumetimais priėmė protestantizmą.

Engelsas taip gi vokiety, gimęs 1820 m. lapkričio m. 28 d. Barmene. Jo tėvai buvo pramoninkai. Pradžioje mokslą abudu išėjo savo tėviškių mokyklose. Aukštųjų mokslų nei vienas nei antras dėl susidejusiu gyvenimo aplinkybių, bei savo revoliucioneriško nusiteikimo nebaigė. Anais laikais Vokietijoj buvo labai madoj filosofas, min tytojo Hegelio mokslas. Ypač juo ta vėjos mokelus einąs jaunimas. Hegelis mokė, kad valstybė yra savotiškas dievas kuriam turi būt viskas paaukota ir žmogaus laisvė ir sąžinė ir prigimtosios teisės. Hegelio mokslu šiandien yra pagrįstas fašizmas ir hitlerizmas. Žmogus tik aklaas frankis, bevalis didžiulės mažinos — valstybės ratukas, kuris neturi jokios iniciatyvos. Savotiškai originalus mokslas sužadėjo ir Marksą su Engelsu. Hegelio pasekėjų tarpe buvo dvi srovės — kairieji ir dešinieji. Tačiau tiek vieniems tiek antriems valstybė buvo didžiausias idėjos. Marksas su Hegeliu priklausė kat riosiems. 1841 m. kitas vokiečių filosofas išleido veikalą vardu „Kritikolny bės esmė“. Šis veikalas buvo parašytas grynai materialistinėj dvasioj. Ten aiškina, kad visako priežastis yra materija, medžiaga. (Kas yra materializmas — komunistinių idejų pagrindas bus atskirai kalbama). I naujybų tre kštandius jaunuolius šis veikalas liko nebe įtakos. Marksas dėl savo revoliucinių idejų iš Vokietijos išvytas apsigyveno Paryžiu. Cia dar smarkiai buvo įaučiama Prancūzų revoliucijos dvasia žmogaus teisių deklaracija, madoj buvo dar skambūs laisvės lygybės, brolybės šūktai. Gyvenimas Prancūzijoje ypatia gni turėjo lemiamos įtakos Markso pasaulėžiūrai nusistatymui; Jis, lig šiol be vo kairysis demokratas, buržuazinis revoliucionierius. Cia jis pasidaro revoliucionieriumi proletaru. Nuo 1844 m. Prancūzijoje artimai tarp savęs susidraugauja Marksas su Engelsu. „Europos proletariatas gali didžiulius, sako Leninas kad mokslą davė du išminčiai du kovotojai, du dideli draugai“.

1848 m. Prancūzijoje juodu sure dagavo garsųj Komunistų partijos manifestą, kuri paskelbė Komunistų Liga. Kitas ir svarbiausias Markso veikalas buvo «Kapitalas», kurio pirma knyga pasirodė 1867 m. Liga ir pagaliau mirė 1883 m. sutrukdė išleisti kitos «Kapitalo» tomas. Tai padarė jau po jo mirties kiti leidėjai. (B. d.)

Šiaurės Amerika

Naujas laikraštis
New Yorkas. Šį rudeni New Yorke pradėdama leisti naujas mėnesinis didelio formato žurnalas «Naujoji Lietuva», kuriam leisti yra ausidariusi to paties vardo draugija. Naujasis žurnalas žada rūpintis Amerikos lietuvių kultūros, literatūros ir meno reikalais. Žurnala redaguoti paskviestas Juozas Tysliava.

Gavo stipendija
Worcesteris. Baigęs Clark universitetą lietuvis Vytautas Sukackas gavo stipendija tęsti mokslus fiziologijos srityje. Tai jau devintoji stipendija Sukackui už gerą pasizymėjimą moksle. Be Worcesteryje gautųjų stipendijų, jis dar 1938 m. gavo stipendiją iš Rochesterio universiteto ir 1939 m. iš Cornell universiteto. Ateinančių metų 1940 m. terminui jis gavo pasiūlymą iš Marylando universiteto, taip pat Cornell universitetas jam suteikė papildinta stipendija 1940 metais už pavyzaingą mokymąsi ir už pasitaravimą muzikoj universiteto labui.

ISIGYKITE ŠIUOS JUOZO STANKŪNO muzikos kūrinius:

Op. 1. Oi, sopa man širdi	(religinis duetas) su varg. pritar.
2. Mėnulio šypseną	(valsas fortepionui)
3. Savanorių maršas	(forteponui)
4. Gyvenimo kova	(mėr. balso kvartetas)
5. Štai šiandien aukojam	(relig. solo vid. bals.)
6. Iševio dafna	(mėr. chorui)
7. Linksminkimės	(solo vid. bals.) su fortep.
8. Ecce Panis	(bažnt. mėr. chorui, a capella)
9. Ką mošiuote padarei?	(merginoms duetas su fortep.)
10. Mišios šv. Jeronimo garbei	(mėr. chorui su varg. pritar.)
11. Skaudėjo širdis	(solo auk. balso su fortep.)
12. Dainius	(" " ")
13. Vargingos tėvynės	(mėr. chorui)
14. Dvi Ave Marijos	(mėr. chorui ir 2 lyg. bals.)
15. Atgimstant	(kantata mėr. chorui) su solo Ten ir Baryt.
16. Suzydėjo	(duetas lyg. bals. su fortep.)
17. Scherco	(forteponui)
18. Lietuviška Rapsodija Nr.1.	[forteponui]
19. " " " Nr.2.	" " "
20. " " " Nr.3.	" " "
21. Sodžiaus Garsai	[albumas I fortep.]
22. " " " " "	[albumas II fortep.]
23. "Sidvyriai"	[3-jų veiksmaų operetė]
24. Sonata Nr. 1.	[forteponui]

Išvaedinti muzikos kūrinių galima gauti pas autorių šiuo adresu: J. Stankūnas, caixa postal 4118, São Paulo, Brazil.

KOMUNIZMO BANKROTAS

Užsienių spauda praneša, kad Stalinas 7 d. lapkričio, 22 metų revoliucijos sukaktuvių progą, paskelbė naują dekretu, liešančių Sovietų Rusijos socialistinę santvarką. Pirmoj eilėj bus pripažinta privati nuosavybė. Laisva vidaus prekyba ir galės veikti įvairios privačios kompanijos, bendrovės. Šito kiti įstatymų paskelbimas reiškia visišką Rusijos gyvenimo nukrypimą socialistinėj, bei ūkio srity, nuo komunizmo. Komunizmas, kaip tik nepripažįsta jokios privačios nuosavybės, laisvos iniciatyvos. Prieš dar kiek laiko ir komunizmas bus tik praeties dalykas, Rusija pamažu vėl taps vadinama buržuazine valstybe. Taip ilgai keiktas kapitalizmas vėl išbujos. Stalinas yra vienas iš nuožniausių šiandieninių diktatorių, kuris prisidengęs darbo žmonių klasės reikalų gynimu įlipa į diktatoriaus sostą.

Ka
NE
TA
Mūsų
lietuvi
kokia
gai ga
sia ma
vargor
KA
Koloni
tokius
dienos
bus tol
bažnyč
VARGO
na yra
kontų,
DABAI
65:0
Vienau
tik me
daugiat
PASKI
kas mę
giau už
milą, k
— tai
A T S
sju liet
ėias sa
VARGO
VISOM
TODĖL
A
V
Vokiečių
BER
Isteigta
Atlieka įve
grafijų srity
didinime, o
Darbas gerai
pigus. Vy
grafijų reiki
grafijų nauj
ARTHUR
Rua Sao
(ėenas nr. 1
S A O

Kas gieda -- dukart meldžiasi

NEGALIMA GRAŽIAI GIEDOTI BAŽNYCIOJE BE VARGONU

TAUTIEČIAI!

Mūsų garbė neleidžia, kad pirmoju ir vieninteliu Lietuviškoji bažnyčioje visoje Pietų Amerikoje dirpintu kokia palaike katarinką. Mes norime, kad joje galin gal gautų modernišką vargonai ir keltų mūsų dvasią maldai, vestų mūsų mintis į Dievą. Tik toki vargonai pritinka mūsų, lietuvių, bažnyčiai!

KATALIKAI!

Kolonijos, Kapelionai, vykdydami Jūsų pageldavimus, tokius vargonus yra Jūsų bažnyčiai jau užsakę. Po dienos kitos jie jau bus pastatyti bažnyčioje. Tai bus tokie vargonai, kokių Jūs norėjote, kokių Jūsų bažnyčia yra verta. BUS MODERNIŠKIAUSI VARGONAI S. PAULO MIESTE. Nepaisant to, kaina yra reklaminė, nes vargonus, kurie kainuoja 120 kontų, fabrikas pardavė už 65 kontus.

DABAR TARKITE SAVO ŽODI IR JŪS! 65:000\$000 -- didelė suma.

Vienam ji būtų nepakeliamas, tačiau visiems ji yra tik menkinė. Aukokime kiekvienas savo dalį -- daugiau ar mažiau, kaip kuris išgalime. MAŽIAUSIA, PASKIRKIME BENT VIENOS DIENOS UŽDARBĮ kas mėnuo, kol baigsime išmokėti skolą. Kas daugiau uždirbame, daugiau aukokime. Kas milą -- tai milą, kas dešimtinę -- tai dešimtinę, kas šimtinę -- tai šimtinę, o kas kontą -- tai jau visą kontą.

ATSIMINKIMĖ: Neturės teisės susipratu sija lietuvių kataliku sąveca laikyti tas, kuris liks kur čia savo bažnyčiai reikalams. Dievas su juo!

VARGONAI TARNAUS JUMS VISIEMS IR VISOMS BUSIMOMS KARTOMS.

TODĖL VISI, VISI, VISI

AUKOKIME VARGONAMS!

CHIROMANTE

MME. SEDEFA

Vokiečių fotografijų įstaga „BERNARDO“ Isteigta 1890 metais

Atlieka įvairius darbus fotografijų srityje. Specialybė padidiname, o taip pat su dažais. Darbas greitas ir sąžiningas ir pigus. Vyksta į namus fotografijų reikalais. Daro iš fotografijų naujas.

ARTHUR SCHMIDT

Rua São Caetano, 447 (senas nr. 103) Tel. 4-5576 SĀO PAULO

Turėdama mokslo ir daugelio metų patyrimo šioje srityje, siūlo savo patarnavimą. Neturite pasiėkimų ar komercijoje? Turite rūpesčių? Norite sugrąžinti savo draugystėn atsiakyrusį asmenį. Norite pašalinti bet koki blogą. Norite turėti geros kloties darbą? Turite klūdėlių vedybose? Kreipkitės į MME. SEDEFA, kuri suteiks gerą garantuotą ir greitą patarnavimą. Rua Lavarés, 262, bondės ir omnibusai prie durų. Priėmimo valandos kasdieną nuo 8 iki 20 valandos. Sekmadieniais taip pat. Aplankykite kad įsitikintumėte. Konsultas 5\$000

SVIEŠA

GAUNAMA SIOSE VIETOSE:

Redakcijoje: Convento S-to Antonio do Pary, Villa Zelnoje pas kun. Ragazinską, rua Sete 58 ir pas platintojus. Mieste gaunama: Largo da Sé prie laikrodžio, prie Centralinio Pesto durų ir kampo; Luz stotyje. Rua José Paulino ir kampas rua Couto de Magalhães. Bom Retire: Rua Aymores ir kampas rua Carmo Cintra, kioske rua José Paulino ir kampas Silva Pinto, Lapoje kioske prie stoties, Villa Anas lazijoje -- Rua Camacan, Kirlausko krautuvėje, Canindē: Rua Canindē, 478, ir pas Skrupski. Mokoje: -- kampas rua da Mooca ir av. Paes de Barros kioskoje ir Rua da Mooca, 1721.

FOTO SCHMIDT

Atlieka įvairiausius foto srities darbus. Vyksta į namus. Senų paveikslų atnaujinimas. Paveikslų didinimas. Vestuvių nuotraukos prie šv. Antano altoriaus. RUA SILVA TELLES, 5 (netoli šv. Antano bažnyčios)

Lietuvių Jaunime,

Dėykit gražiai pasiūtus rūbus. Siuvami sulig naujausių madų vyriški ir moteriški kostiumai ir paltai. Darbas garantuotas. Darbas atliekamas neblogiau kaip S. Paulo centre, bet daug pigiau.

PAULO AMBRAZEVIČIUS RUA CICLAMES nr. 52 Villa Bella.

Dantistė LEVKOVIC

Su ilga praktika Europoje ir čia, São Paulo, gydo dantis be jokio skausmo, trunkia taip pat be skausmo už 5\$000, įveda parcelano ir sidabro plombas už 10\$000 su pilną garantija.

R. Silva Pinta 264.

Medžio apdirbimo dirbtuve

Siuo pranešama, kad lietuvis M. KIRILAUSKAS atidarbė Villa Prudentėje Rua Cor. Pacheco Chaves, 90-a (tel. 3-0418) medžio apdirbimo dirbtuve, kurioje galima užakvinti medžio įvairius išdirbinus. Lietuviams daroma didelė, nuolaida.

PREFERIDA!

Kas nori tapti turtingu, tesikreipia į loterijos namus „Preferida“. Ten garantija pilna.

DARZAI IR ŪKIAI

Netoli stoties Carvalho de Araujo, suburbio Central do Brasil parduodama geriausias žemės darž: ms ir nedideliems ūkiams žemė apaugusi mišku. Yra pakankamai vandens. Žemės kaina -- tik 300 -- 400 reisu kvadratinis metras. Geri kolijai ir arti esančios stotys duoda galimybes užvesti paukščių ūkį, verstis daržininkyste, kitokių kultūrų auginimu ir įrengti polsio namus.

Sklypai nuo 10.000 metrų išstokėjimui pradedant nuo 50\$000.

Savininkas: Cia. de Agr. Imigração e Colonização. Pardavimų Raštine: Rua São Bento 17, Tel. 2-4549, S. Paulo. Sekmadieniais ir šokiadieniais išišia savaitę galima teirautis vietoje, krautuvėje prieš Carvalho de Araujo stotį pas ANTONIO KIRSTEN.

Traukiniai iš stoties Norte šeiina: 7,54, 9,06; 10,04 11,10; 12,14; 14,30.

Registruota nr. 45 iš 10-12-38, trečioje apytinkėje.

Vaistinė Dom Bosco

Savininkas Juozas Lukosevičius Didelis pasirinkimas įvairių rūšių vaistų -- vietinės gamybos ir užsieninių. Taip pat yra parfumarai. Kainos minimalios. Lietuviams daroma nuolaida! Rua Bom Pastor, 18 Ypiranga Tel: 3-0100

Dr. A. Candia

VENERINĖS LIGOS: TRIPERIS (Visos stadijos -- aštrus ir kroniškas), SIFILIS Greitas ir moderniškasis gydymas. Priėmimas nuo 9--12 ir nuo 2--7. Sekmadieniais 11--12. Lengvos mokinimo sąlygos. RUA BARÃO DE ITAPETININGA 242, 3 aukštas Telef. 4-0218. Kalba rusiškai, lenkiškai, vokiškai.

D-ras A. Jazara Snege

(Maskvos gydytojas nuo 1914 m.) Vidaus, veneros ir moterų ligų specialistas. Chirurgija. Priėmimas nuo 9--12 v. ryto ir 3--7 v. v. LADEIRA PORTO GERAL, 12, 2* andar salės 4 ir 5. (Kampas rua Boa Vista o 25 de Março). Gyv. Lutas ten pat 5 aukšte. Telef. 2-5068

SIUVYKLA "ESTAN"

STASIO ŠUKTOS

Geral žinoma visiems lietuviams

RUA DA CONCEIÇÃO 79-A,

Fone: 4-1940 (prie pat stoties Luz) atidarbė naujų skyrių -- antra siuvykla, prie stoties Luz. Ten yra ir gyvenamas butas.

Rua Conceição, 11

M. M. KOGANO LABORATORIJA

MEDECINISKAS ISTYRIMAS: Kraujo, nugarkaulio smegenų, šlapimo ir išmatų. Sifilio ir gonorėjos nustatymas. RUA BARÃO DE ITAPETININGA, 242 3-as aukštas. Priėmimo valandos nuo 9--12 ir 3--7. Sekmadieniais 10--1

Dr. Adolpho Taubkîn

ADVOKATAS [Diplomuotas, São Paulo fakulteto] Civilinės ir prekybinės bylos, kontraktai, (ipotekos, žemės pirkimas ir pardavimas ir t. t.) skolų išreikalavimai ir visi kiti juridiniai reikalai. Raštine: Rua Direita Nr. 26, 2-as aukštas, salė 5. Telef. 2-4214. Atidaryta: nuo 9 iki 11 ir nuo 3 iki 5 val. vak. Kalba lietuviškai.

ŠVIESA

— LUZ

SPORTAS Pamaldos

VARGONAMS AUKOJO

Po 300\$000 Dorinai.
 Po 100\$000 Militai.
 " 50\$000 J. Sprindis, N. Citavičius
 " 20\$000 M. Stalba, Sėrenas, Zi
 bolis.
 Po 17\$000 J. Cizinauskas.
 " 14\$000 V. Juškėnaitė.
 " 10\$000 Valstinė Amadeo, Ne
 maniūnas.
 Aukotojams nuoširdžiai dėkojame
 Kolonijos Kapelionai.

BENDRUOMENĖS IR SV. JUOZU

PO MOKYKLOS mokinių tėvų susirin
 kimas įvyko praėjusį sekmadienį mo
 kyklos patalpose.
 Bendruomenės susirinkime pirmi
 ninkas kun. Ražaiškas pranešė apie
 nuveiktus ir tolimėnes ateities darbus.
 Vienas iš didžiausių darbų šiais metais,
 tai užpirkimas vargonų, kurie jau par
 veržti ir po kiek laiko jau galėsime
 girdėti jų balsus. Šiais metais atkreip
 ta ypatingo dėmesio į jaunimo organi
 zavimą. Tuo tikslu yra suorganizuota
 prie Bendruomenės Jaunimo sekcija,
 Marijos dukterų ir Kongregacijų skyrius,
 įvairios sportininkų komandos. Chorai
 irgi progresuoja. Bendruomenė šiuo
 metu ypatingo dėmesio atkreipė į narių
 ypač jaunimo sąmoninimą kultūriniam.
 Visuotinis Bendruomenės susirin
 kimas numatyta susaukti prieš. Naujus
 Metus.

Svento Juozapo mokyklos moki
 nių tėvų susirinkime mokyklos vedėja Se
 selė Vytenioji M. Julija pranešė apie
 mokyklos ekonominę padėtį bei moki
 nių eigos ir mokslų, kas susirinkusiems
 tėvams yra svarbu žinoti.

Nutarta iškilmingai užbaigti 3 d.
 gruodžio mokslo metus, Kalėdų metu
 surengti eglutę. Eglutės bei dovanų
 pirkimui nuo kiekvieno mokinio sumo
 kama po 3 milrelius. Pinigai turi būti
 sumokami iki mokslo metų pabaigos
 Kadangi mokyklos alė nėra didelė, tai
 jeiti galės tie, kurie iš anksto užsirašė
 ir gaus pakvietimus. Esant dideliui
 skaičiui vaikų norinčių matyti eglu
 tę, programą bus kartojama ir kita
 dieną.

Apsvarčius įvairius reikalus mo
 kyklos mokiniai scenoje gražiai dekla
 mavo ir padainavo Tokiu programos
 pajautrinimu susirinkusieji labai paten
 kinti.

Buvęs.

KASKIMĖS APKASUS, NES „MOMEN TO“ KORESPONDENTAS SKELBIA KARA

Sakaktyviniame „Momento“ nr.
 jo korespondentas iš Brazilijos (J. Bu
 tauskas) beveikindamas jubiliate, pra
 deda bauginti São Paulo lietuvių spau
 dą žadėdamas demaskuoti ir atsukti
 vambzdžius (jdomu ar motų ar kulkos
 vaidžių?). Iš tokių niškėja, kad „Mo
 mento“ korespondentas siekia jei ne
 jau visos Brazilijos, tetai bent São Pau
 lo valdžios viršūnėn įkopti. Na ir ką
 reiškia tai su tokiu revoliucionierišku

nuosteikimu? Iš viso to sveikinimo
 atšakėja, kad vargėlis autorius nepatai
 kė įdėti tam vokan korespondenciją
 kur buvo užrašyta „Syssenu“ ar „Kun
 taplio“ redakcijai.

SUSIRINKIMAI ši sekmadienį
 popiet 3 val. bus Marijos Dukterų ir
 L. K. Moterų Draugijos. Narėms da
 lyvavimas privalomas.

— Pirmoji Komunija bus lapkri
 čio m. 26 d. Villa Zelinoj lietuvių baž
 nyčioj.

JAUNIMO SEKCIJOS susirinkime
 lapkričio m. 5 d. buvo aptarti einantje
 ji reikalai, atkreiptas dėmesys į didesni
 reikalą asmenybių udymo, Meninėj da
 ly padėklamavo V. Sukys, O. Zakarė
 viciūnė, J. Bagdžius ir St. Lauretėnaitė
 Susirinkimas baigtas sugiedant Lietu
 vos himną.

— Bendruomenės valdybos ir jau
 nimo sekcijos valdybos posėdyje lap
 kričio m. 8 d. nutarta visuotinį Ben
 druomenės susirinkimą šaukti gruodžio
 m. 10 d. Darbų tvarkoj bus valdybos
 ir revizijos komisijos, bažnytinio komi
 teto rinkimai

— Bendruomenės vakaras numa
 tyta surengti gruodžio m. 30 d. Bus
 vadinama 3 v. drama „Mottinos Sirdis“.

— Apie Užgavėnias numatyta su
 rengti antras kermošius.
 Pageidauta, kad „Sviesos“ skai
 tytojams ateinančiais metais būtų išleis
 tas, knygutės formato kalendorius.

— Bendruomenės futbolistai spa
 lių m. 29 d. dalyvaudami Villa Pru
 dentėj surengtame festivalė laimėjo dvi
 taures. Susitiko su Jardim Independ
 encia klubu.

PARSIDUODA RESTONARAS

Geroje vietoje ir su gera fregezija par
 duodamas ilgas metus veikiantis resto
 ranas, kuris duoda gerą pelną. Tei
 rautis dėl sąlygų pas patį šeimininką,
 Rua da Mooca Nr. 1794.

Ieškomi:

«Gauta žinių, kad Jungt. Ameri
 kos Valstybėse, Worcester mieste mi
 rė PRANAS TENKEVIČIUS arba
 Tenkus, kurio sesuo MORTA Tenkavi
 čičiūtė gyv. Pietuvoje gavo vėlionies
 brolis Jonas Tenkevičius gyv. Brazilij
 oje, kuriam taip pat priklauso paliki
 mo dalis. — Siuo reikalu Jonas Ten
 kevičius yra prašomas atsilankyti dar
 bo valandomis į Lietuvos Konsulatą
 Rua Aureliano Coutinho, 88. S. Paulo.

Kazys, sūn. Jurgio, Jasionis, Fe
 liksas ir Kazys, sūn. Kazio, Jasioniai
 ir Povilas, Mykolas, Alfonsas ir Dami
 ninkas Kraunavičiai. Jie visi kartu
 atvyko į Braziliją 1926 m. ir gyvena
 São Paulo Estade.

Kas žino ieškomųjų gyv. vietos
 adresus arba apie jų likimą, Konsula
 tas prašo pranešti šiuo adresu: Consu
 lado da Lituania, São Paulo, Rua
 Aureliano Coutinho, 88.

Pareito sekmadienio futbolo ung
 lynių rezultatai:

CORINTHIANS PAULISTA 5 x
 PORTUGUESA DE ESPORTES 1

Pareitą sekmadienį įvyko dar vien
 os profesionalu stiprios futbolo rung
 tynės, kurias laimėjo Corinthians labai
 aukštu rezultatu ir technišku žaidimu.
 Ivarčius Corinthians įmušė šie žaidėjai:
 Telėco 3, Sorvilio 1 ir Joana 1; Portu
 guezai tik Ministrinho 1. Antrųjų ko
 mandų jau pasiliko čempionų Corin
 thians su 3 taškais pralaimėtais, antro
 ji vietoj kol kas stovi Portuguesa de
 Esportes 10 taškų pralaimėtu.

São Paulo Railway 2 x Santos 1
 Espanha 2 x Juventus 0
 Palestra 5 x Ponte Preta 0

Campinas. Pareitą sekmadienį
 įvyko šiame mieste su Ponte Preta.
 Šeštadienį įvyksta dar šios rungtynės:
 Corinthians Paulista x
 Vasco da Gama

Rio de Janeiro miesto futbolo
 rezultatai

America 4 x Bangū 0
 Flamengo 2 x Fluminense 1
 Vasco da Gama 1 x Madureira 1
 São Cristovão 1 x Bom Sucesso 1.

Pas Bendruomenės Sportininkus

— Lapkričio m. 5 d. buvo drau
 giškos rungtynės su Bem Fica klubu.
 Antroji komanda laimėjo 2 x 1, pir
 moji pralaimėjo 2 x 1. Tai buvo dar
 tik pirmas pralaimėjimas nuosavoj
 aikštėj.

Gruodžio m. 31 d. Bendruomenės
 futbolistai organizuoja festivalą.

Ši sekmadienį, lapkričio m. 12 d.
 Pamaldos: VILLA ZELINO

Pusiau atstantos val. ryto.
 Sumos — 11 val. nebus.

Sv. Antano do Pary bažnyčioj Su
 ma 11 val.

VILLA ANASTAZIJOS lietuviams
 pamaldos 8½ val. ryto.

ITAQUEROS LIETUVIAMS
 PAMALDOS

Lapkričio m. 12 d. Itaqueros baž
 nyčioj bus lietuviams pamaldos 11
 val. Pagiedoti nuvažiuos Bendruomenės
 jaunučių choras.

SVETIMŠALIŲ „CARTEIRA DE

IDENTIDADE išdavimas ir registra
 cija atstatinkamoje De
 legacijoje jau prasidė
 jo gegužės 4 d. Vjai abiejų lyčių sve
 timšaliai nuo 18 iki 60 metų amžiaus
 privalo išsiti „Carteira de Identidade“
 ir registruotis. AGENCIA RALICKAS
 tiekia visas tuo reikalu žinias ir priuo
 šia visus legalizacijos dokumentus car
 teirai išgauti. — Krepdamiesi į
 AGENCIA RALICKAS
 Darbas atliekamas už 70–80 milreliu.
 Raštinė atidaryta nuo 8 iki 16 val.
 Sekmadieniais nuo 10 iki 12 val.

Rua dos Gusmões, 324

(netoli Gabinete de Investigações).
 Bondės iš Largo São Bento: 1, 2 ir 13.

NETURI PINIGU?
 REIKIA GERO KOSTIUMO?

Tad nieko nelaukdamas kreipkis
 siuvyklon

„VILNIUS“

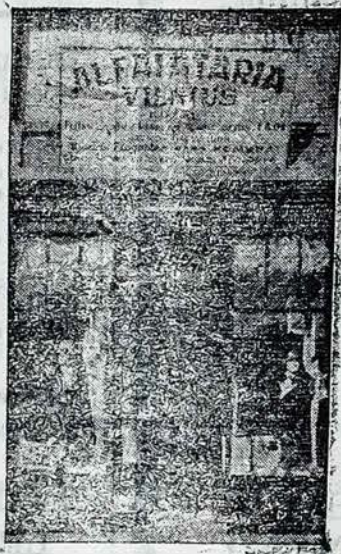
Matriz:

Rua da Mooca, 3027. Tel. 2-8854.

Filial:

Pr. Julio Mesquita, 60 Tel. 4-5015.
 (prie pat Av. São João)

Kur pasisiūdinai geriausios medžiagos
 eilute, mokėdamas 1 mėnesį po 20\$000.
 O taip pat čia gausi neperslėpama
 apsiausta [opa] tokiomis pat
 sąlygomis.

1000 Kontu

laimėti Loterijoj ne kiekvienam taikosi, tačiau puiklą dramą
 pamatyti ir jaukiai laiką praleisti galės kiekvienas, kuris š. m.
 lapkričio 25 d. šeštadienį, ateis į Vyčių

Viesa Vakara

rengiamą Mokoje, Italų salėje, Rua da Mooca 2346 (ant. 506).
 Vyčių meno kolektyvas suvaidins kupiną jaudinančių scenų
 meilės, kančios, klautos ir ištikimybės dramą

„Is Meiles“

Nepalyginamas vaidinimas! — Masinės scenos! — Choras, dū
 tai ir sol! Sokiama gros puikus dūdų orkestras.
 Pradžią 8 val. vakaro — Pabaiga 4 val. ryto. Įsijukite, iš
 anksto kvietimus pas Vyčių Valdybos narius ir Choristas.

Mokėdamas tik 10\$ per mėnesi

ausitvarkysite savo dokumentus ir išgausi CARTEIRA DE IDENTIDADE MODELO 19
 be jokio rūpesčio ir vargo. Sitokiomis
 šeimokėjimo sąlygomis dokumentus parengia **Antanas Dutkus.**

Darbas pigus, sąžiningas ir skubus. Kreiptis galima kasdien nuo 8 val. ryto
 ligi 8 val. vak. Sekmadieniais nuo 8 val. ryto ligi 12 val.

Rua da Mooca, 1721 (Aido Redakcijoje), Telef. 2-1123.

METAI
 C
 I
 N
 C
 E
 N
 T
 E
 N
 A
 R
 I
 O

olal do Estado,
 pre dirigidos p
 Pela Constituc
 dos Cultos, a l
 mente pelos sel
 tico, reinou sel
 ua representaç
 to mesmo temp
 paiz. Foi, tam
 dia em multissi
 Latina, sendo e
 Com o accl
 pelo Presidente
 conquista do po

A Colonia
 pais, associa-er

„ŠV
 PRE

Nelengvos
 upaudintam žoc
 lniu metu, pras
 dar labiau pa
 upauda tegali ir
 skaitytųjų remia
 riai daro visa, k
 tplykybėse pa